

JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2023 METŲ ŠVIETIMO BŪKLĖS IR PAŽANGOS ATASKAITA

1. Įvadas.

Jonavos rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) 2023 m. švietimo būklės ir pažangos ataskaita (toliau – Ataskaita) yra kasmetinė Savivaldybės švietimo būklės ypatumų, kaitos procesų, rezultatų, indėlio į švietimą, pažangos ir problemų apžvalga.

Ataskaitoje atskleidžiami Savivaldybės švietimo rezultatai ir juos lemiantys veiksniai. Atsižvelgiant į švietimo stebėsenos duomenis, įvardijamos stipriosios sritys ir sunkumai, su kuriais susiduria Savivaldybė.

Analizei naudojami Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenys, Nacionalinės švietimo agentūros (NŠA) apibendrinti mokinių pasiekimų rodikliai, Valstybinės duomenų agentūros (VDA) duomenys, Savivaldybės švietimo stebėsenos rodikliai.

Ataskaita skelbiama Savivaldybės internetinėje svetainėje www.jonava.lt.

2. Savivaldybės švietimo būklės ir kaitos statistika.

1 lentelėje pateikiama bendroji statistinė informacija apie Savivaldybės švietimo būklę ir kaitos tendencijas pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintus Būtinuosius savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklius¹. Rodiklių reikšmės siejamos su jų kaita 2020–2023 metų laikotarpiu ir šalies vidurkiu.

1 lentelė. Savivaldybės švietimo būklė ir kaitos tendencijos

Rodiklio pavadinimas	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	4 metų pokytis ▲ teigiamas ▼ neigiamas — nepakito
1. Ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis (proc.)	88,03	90,50	93,32	94,85	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	<i>87,91</i>	<i>90,87</i>	<i>91,19</i>	<i>95,14</i>	
2. Savivaldybės mokyklose ugdomų 3–5 metų vaikų, kurių deklaruota gyvenamoji vieta yra kitoje savivaldybėje, dalis (proc.)	7,07	7,33	6,90	7,50	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	<i>6,22</i>	<i>6,30</i>	<i>7,65</i>	<i>8,52</i>	
3. Savivaldybės 3–5 metų vaikų, ugdomų ne savivaldybės mokyklose, dalis (proc.)	2,49	3,11	3,15	3,79	▼
<i>Šalies vidurkis</i>	<i>6,13</i>	<i>6,55</i>	<i>7,98</i>	<i>9,08</i>	
4. Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdomų	15,45	14,80	16,16	16,31	▲

¹ Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai, patvirtinti Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. V-2308 „Dėl būtinųjų savivaldybių ir mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, švietimo stebėsenos rodiklių patvirtinimo“.

integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis (proc.)					
<i>Šalies vidurkis</i>	12,33	12,46	12,63	13,35	
5. Negalią turinčių mokinių dalis nuo mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose (proc.)	10,53	12,08	12,19	12,12	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	10,64	11,02	11,37	11,76	
6. Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis (proc.)	73,22	78,09	86,51	88,31	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	78,66	79,28	81,61	80,25	
7. Neformaliojo švietimo veikloje dalyvaujančių mokinių dalis (proc.)	71,04	73,55	75,35	71,52	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	63,15	63,30	64,29	66,26	
8. Bendrojo ugdymo mokyklų 1–8 klasių komplektų, kurie yra jungtiniai, dalis (proc.)	1,82	0,63	0,63	0,65	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	4,15	3,53	1,76	1,58	
9. Bendrojo ugdymo mokyklų klasių komplektų, kuriuose yra mažiau kaip 8 mokiniai, dalis (proc.)	0,00	0,52	0,00	0,00	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	2,36	2,46	1,10	1,03	
10. Naujai komplektuojamų priešmokyklinio ugdymo grupių, kuriuose yra ne daugiau kaip 20 mokinių, dalis (proc.)	100,00	100,00	100,00	100,00	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	85,74	84,64	81,96	86,56	
11. Naujai komplektuojamų bendrojo ugdymo mokyklų bendrosios paskirties 1 klasių komplektų, kuriuose yra ne daugiau kaip 24 mokiniai, dalis (proc.)	100,00	100,00	100,00	100,00	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	91,24	89,21	89,19	91,13	
12. Vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokyklose (skaičius)	11,65	11,75	12,26	12,42	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	11,40	11,33	11,54	11,49	
13. Jaunesnių nei 50 metų bei 50 metų ir vyresnio amžiaus mokytojų skaičiaus santykis (skaičius)	0,61	0,67	0,50	0,54	▼
<i>Šalies vidurkis</i>	0,68	0,63	0,61	0,57	
14. Daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų dalis (proc.)	96,43	93,25	95,33	96,30	—
<i>Šalies vidurkis</i>	94,73	93,55	91,85	90,95	
15. Švietimo įstaigų, kuriuose nėra nuolatinio vadovo daugiau kaip 12 mėnesių, dalis nuo bendro švietimo įstaigų skaičiaus (proc.)	6,67	0,00	0,00	0,00	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	4,21	2,38	1,50	1,89	
16. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių	–	46,17	15,56	41,25	▼

mokinių dalis (lietuvių kalba, matematika) (proc.)					
<i>Šalies vidurkis</i>	–	55,32	23,24	44,18	
17. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu lietuvių kalbos bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.)	–	70,63	69,16	76,56	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	–	74,22	71,26	76,44	
18. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu matematikos bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.)	–	50,13	18,73	43,44	▼
<i>Šalies vidurkis</i>	–	63,20	25,28	47,95	
19. Tris ir daugiau valstybinių brandos egzaminų išlaikiusių abiturientų dalis (proc.)	55,62	60,18	68,40	75,17	▲
<i>Šalies vidurkis</i>	65,88	68,80	66,33	69,64	

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Šių rodiklių statistiniai duomenys leidžia daryti išvadą apie teigiamus Savivaldybės švietimo būklės pokyčius – kuriamas prielaidas mokymosi pasiekimų gerinimui, įtraukties principo „Mokykla kiekvienam“ įgyvendinimui. Galima įžvelgti, kad Savivaldybė susiduria su sunkumais užtikrinant visiems vienodas mokymo(si) sąlygas (išlieka jungtinės pradinio ugdymo klasės), atnaujinant pedagoginį personalą, gerinant pagrindinio ugdymo lygmens mokinių pasiekimus (ypač matematikos).

3. Švietimo rezultatai.

3.1. Mokinių pasiekimų patikrinimų rezultatų rodikliai.

Ataskaitoje aptariami NŠA apibendrinti Savivaldybės lygmens NMPP, PUPP ir VBE rezultatai, neanalizuojant jų tolygumo pagal vietovę ar kitus požymius. Rodiklių reikšmių kaita apima 2021–2023 m. laikotarpį ir palyginama su tų pačių metų šalies vidurkiu (išskyrus 3 pav.).

3.1.1. NMPP rezultatai.

NMPP 2021–2023 metų rezultatų duomenys rodo, kad Savivaldybės 4 ir 8 klasių mokinių pasiekimai pagal surinktų taškų vidurkį buvo geriausi 2021 m. (2 ir 3 lentelės). 2023 m. Savivaldybės ketvirtokai pirmą kartą pademonstravo neblogus ir praktiškai vienodus skaitymo bei matematikos mokymosi gebėjimus (2 lentelė).

2 lentelė. NMPP 4 klasės rezultatai pagal surinktų taškų vidurkį (proc.)

	2021 m.		2022 m.		2023 m.	
	Jonavos r. sav.	Šalis	Jonavos r. sav.	Šalis	Jonavos r. sav.	Šalis
Skaitymas	69,7	70,6	53,7	54,6	59,1	62,3
Matematika	65,5	67,5	62,7	63,3	59,8	61,9

Duomenų šaltinis: NŠA

NMPP duomenimis, Savivaldybės aštuntokams geriau sekasi mokytis lietuvių kalbos nei matematikos (trejų metų laikotarpyje matematikos surinktų taškų vidurkis buvo apie 20 proc. žemesnis nei lietuvių kalbos) (3 lentelė).

3 lentelė. NMPP 8 klasės rezultatai pagal surinktų taškų vidurkį (proc.)

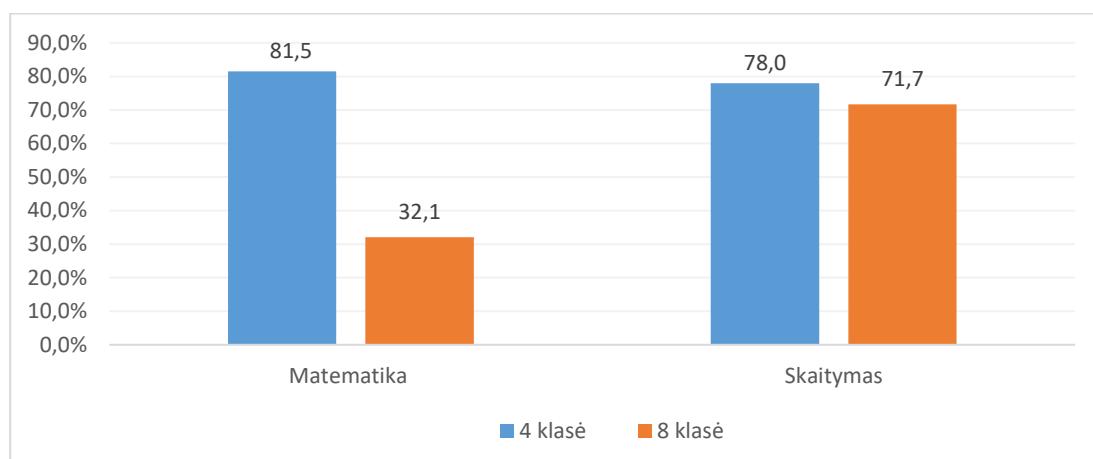
	2021 m.	2022 m.	2023 m.
--	---------	---------	---------

	Jonavos r. sav.	Šalis	Jonavos r. sav.	Šalis	Jonavos r. sav.	Šalis
Skaitymas	71,1	73,0	68,5	66,2	66,9	77,6
Matematika	50,6	59,2	44,6	41,0	44,8	48,7

Duomenų šaltinis: NŠA

NMPP rezultatai signalizuoja apie spręstinas matematikos mokymo(si) problemas pagrindinio ugdymo programos I dalies lygmenyje (2023 m. 68 proc. 8 klasės mokinių nepasiekė pagrindinio pasiekimų lygio) (1 pav.).

1 pav. 4 ir 8 klasių mokinių, pasiekusių 2023 m. NMPP pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį, dalis (proc.).

Duomenų šaltinis: NŠA

3.1.2. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų (PUPP) rezultatai.

PUPP duomenimis, 2023 m. pagrindinį ar aukštesnįjį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygį pasiekė lygį 76,6 proc., o matematikos – 43,4 proc. Savivaldybės 10 klasės (II gimnazijos kl.) mokinių. 2021–2023 metų laikotarpiu šio rodiklio lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatai pagerėjo 6 proc. ir 2023 m. buvo tolygūs šalies vidurkiui. Matematikos rezultatai nepasiekė 2021 m. lygio, bet 2023 m. vidurkis buvo vidutiniškai 23 proc. aukštesnis nei 2022 m. (4 lentelė).

4 lentelė. Mokinių, pasiekusių PUPP pagrindinį ar aukštesnįjį pasiekimų lygius, dalis (proc.)

Rodiklis	2021 m.	2022 m.	2023 m.
PUPP lietuvių kalbos pagrindinį ar aukštesnįjį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis	70,6	69,2	76,6
<i>Šalies vidurkis</i>	<i>74,22</i>	<i>71,3</i>	<i>76,5</i>
PUPP matematikos pagrindinį ar aukštesnįjį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.)	50,1	18,7	43,4
<i>Šalies vidurkis</i>	<i>63,2</i>	<i>25,3</i>	<i>48,0</i>

Duomenų šaltinis: NŠA

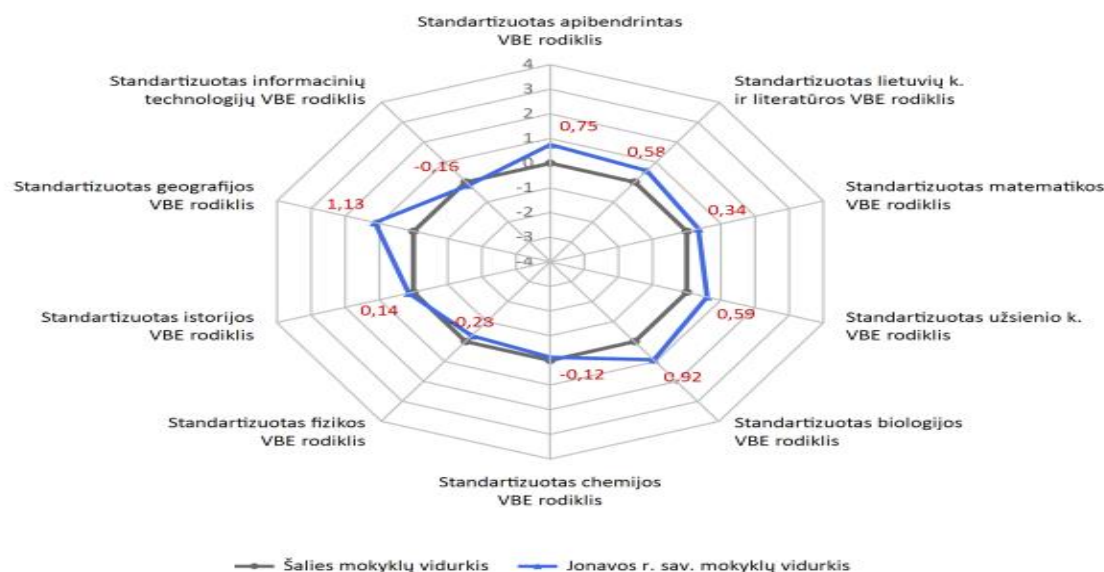
3.1.3. Valstybinių brandos egzaminų (VBE) rezultatai.

Savivaldybės bendrojo ugdymo kokybę parodo mokinių dalyvavimo VBE ir įvertinimo rodikliai. ŠVIS duomenimis, tris ir daugiau VBE išlaikiusių Savivaldybės abiturientų dalis nuo 2021 m. padidėjo apie 20 proc. ir 2023 m. šis rodiklis buvo 5,5 proc. aukštesnis už šalies vidurkį (1 lentelė, 19 rodiklis).

2 paveiksle pateikiama mišri Savivaldybės pavaldumo mokyklų rezultatų, pasiektų rengiant mokinius brandos egzaminams, charakteristika, atspindinti ugdymo kokybę ir efektyvumą –

standartizuotas apibendrintas VBE rodiklis. Kuo daugiau mokinių laiko VBE ir geriau juos išlaiko, tuo savivaldybės standartizuotas apibendrintas VBE rodiklis yra aukštesnis. Šio rodiklio Savivaldybės 2021–2023 m. rezultatai rodo gerėjantį mokinių pa(si)rengimą laikyti brandos egzaminus: standartizuotas apibendrintas VBE rodiklis 2021 m. buvo 0,49 standartizuotais taškais žemesnis už šalies vidurkį, o 2022 m. ir 2023 m. lenkė šalies vidurkį (2022 m. – 0,47, 2023 m. – 0,75). Duomenys rodo patiriamus chemijos, fizikos ir informacinių technologijų. mokymo(si) sunkumus.

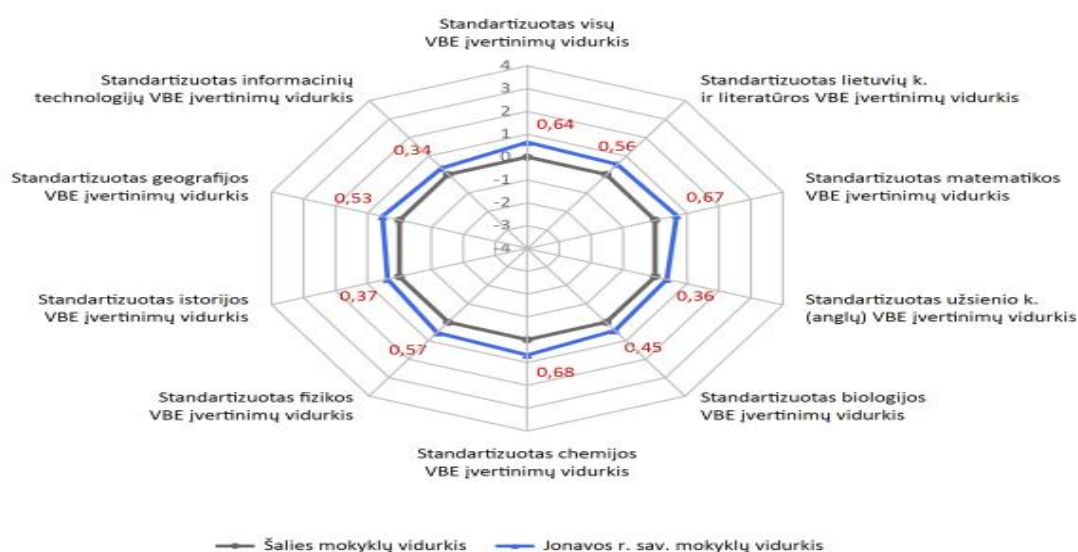
2 pav. Apibendrintų savivaldybės pavaldumo gimnazijų 2023 m. VBE rezultatų palyginimas su šalies rezultatais, naudojant standartizuotus taškus

Duomenų šaltinis: NŠA

Standartizuotas visų VBE įvertinimų vidurkis parodo bendrą Savivaldybės bendrojo mokyklų darbo kokybę mokant atskirų mokomųjų dalykų. Atsižvelgiant į 3 pav. diagramos duomenis, galima teigti, kad 2021–2023 metų laikotarpyje ugdymo(si) kokybė gerėjo: 2021 m. standartizuotas visų VBE įvertinimų vidurkis buvo 0,60 standartizuotų taškų žemesnis už šalies vidurkį, o 2022 m. ir 2023 m. viršijo šalies vidurkį – 2022 m. – 0,14, 2023 m. – 0,64 standartizuotais taškais. (3 pav.).

3 pav. Savivaldybės 2023 m. VBE balų vidurkių palyginimas su šalies rezultatais, naudojant standartizuotus taškus

Duomenų šaltinis: NŠA

5 lentelėje nurodytų rodiklių reikšmės apima Savivaldybės pavaldumo gimnazijų (be suaugusiųjų) VBE rezultatus 2021–2023 metų laikotarpyje pagal egzaminą laikusių abiturientų dalį ir laikyto egzamino įvertinimų vidurkį ir palyginamos su šalies bendrojo ugdymo mokyklų vidurkiu. Norint toliau mokytis aukštojoje mokykloje, ypatingą svarbą turi išlaikytų lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos VBE rezultatai. 2023 m. lietuvių kalbos ir literatūros VBE laikė vidutiniškai 20 proc. daugiau abiturientų nei 2021 m. (59 proc.), o įvertinimų vidurkis buvo 51 balas (2021 m. – 36, 2022 m. – 44 balai), 6 balais aukštesnis už šalies vidurkį. Matematikos VBE laikančių dalis buvo kintanti – nuo 48 proc. 2021 m. iki 63 proc. 2022 m. ir 2023 m. – 57,5 proc. Džiugu, kad Savivaldybės mokinių matematikos VBE 2023 m. įvertinimo vidurkis (41 balas) vidutiniškai 19 balų aukštesnis nei 2021 m. ir 24 balais aukštesnis už 2022 m. rezultatą, bei 8 balais aukštesnis už šalies vidurkį. Duomenys rodo, kad trejų metų laikotarpyje didėjo abiturientų, laikančių anglų kalbos VBE, dalis nuo 58 proc. 2021 m. iki 89 proc. 2023 m. (šalies vidurkis – 68 proc.) ir gerėjo egzaminą laikusių abiturientų pasiekimų rezultatai.

5 lentelė. VBE laikusių abiturientų procentinių dalių vidurkių ir egzaminą laikusių vidutinių įvertinimų pokytis 2021–2023 m.

Valstybinis brandos egzaminas	Egzaminą laikusių abiturientų dalis iš bendro brandos egzaminus laikusiųjų skaičiaus (proc.)				Egzaminą laikusių abiturientų įvertinimo vidurkis (VBE balais)			
	Jonavos r. sav. pavaldumo gimnazijų vidurkis			Šalies bendrojo ugdymo mokyklų vidurkis	Jonavos r. sav. pavaldumo gimnazijų vidurkis			Šalies bendrojo ugdymo mokyklų vidurkis
	2021 m.	2022 m.	2023 m.		2021 m.	2022 m.	2023 m.	
Biologija	35,4	34,3	35,0	25,8	54,5	42,9	51,3	45,8
Chemija	7,5	3,8	5,8	7,0	52,9	70,0	58,2	45,3
Užsienio kalba (anglų)	58,3	87,3	88,8	67,7	57,8	56,2	62,5	59,5
Geografija	39,5	40,8	31,7	20,2	45,8	49,8	54,1	47,8

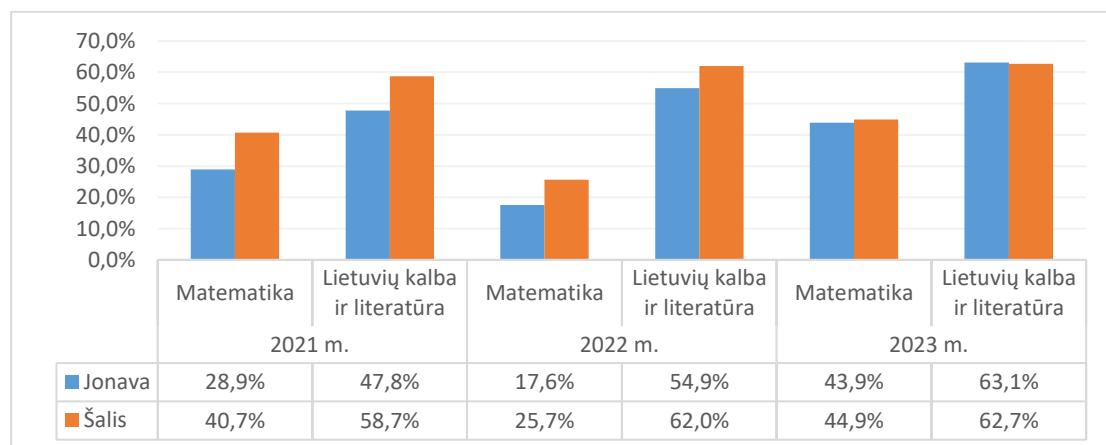
Užsienio kalba (vokiečių)	0	0,6	1,0	2,4	0	91,0	64,5	77,6
Istorija	24,4	26,3	28,0	30,5	42,3	49,5	42,2	39,6
Informacinės technologijos	5,1	8,9	8,2	12,1	43,9	32,9	39,5	34,1
Lietuvių kalba ir literatūra	58,8	76,2	78,5	69,5	36,4	44,3	50,9	44,9
Matematika	48,3	63,2	57,5	58,1	22,3	16,8	41,0	33,3
Fizika	10,7	6,3	5,7	10,6	39,5	46,8	54,4	43,6
Užsienio kalba (rusų)	5,3	3,8	5,9	22,3	76,6	84,6	73,7	72,2

Duomenų šaltinis: NŠA

Atkreiptinas dėmesys, kad tik labai nedidelis mokinių skaičius laiko gamtamokslinių dalykų (chemijos ir fizikos) brandos egzaminus. NŠA duomenimis, 2023 m. fizikos VBE laikė 16 abiturientų (išlaikė 100 proc.), 2022 m. – 20 (išlaikė 100 proc.), 2021 m. – 29 (išlaikė 93 proc.), chemijos VBE 2023 m. laikė 21 (išlaikė 100 proc.), 2022 m. – 11 (išlaikė 100 proc.), 2021 m. – 19 (išlaikė 89,5 proc.).

Trejų metų laikotarpyje gerėjančius lietuvių kalbos ir literatūros VBE rezultatus bei reikšmingai pagerėjusius matematikos egzamino rezultatus 2023 m. iliustruoja rodiklis – mokinių, pasiekusių pagrindinį ir aukštesnįjį lygius, dalis. 2023 m., lyginant su 2022 m., matematikos rezultatai geresni 26 proc., lietuvių kalbos ir literatūros – 8 proc. Be to, 2023 m. Savivaldybės matematikos, lietuvių kalbos ir literatūros VBE rezultatai artimi šalies vidurkiui (4 pav.).

4 pav. Pasiekusių matematikos bei lietuvių kalbos ir literatūros VBE pagrindinį ar aukštesnįjį lygius dalis (proc.)

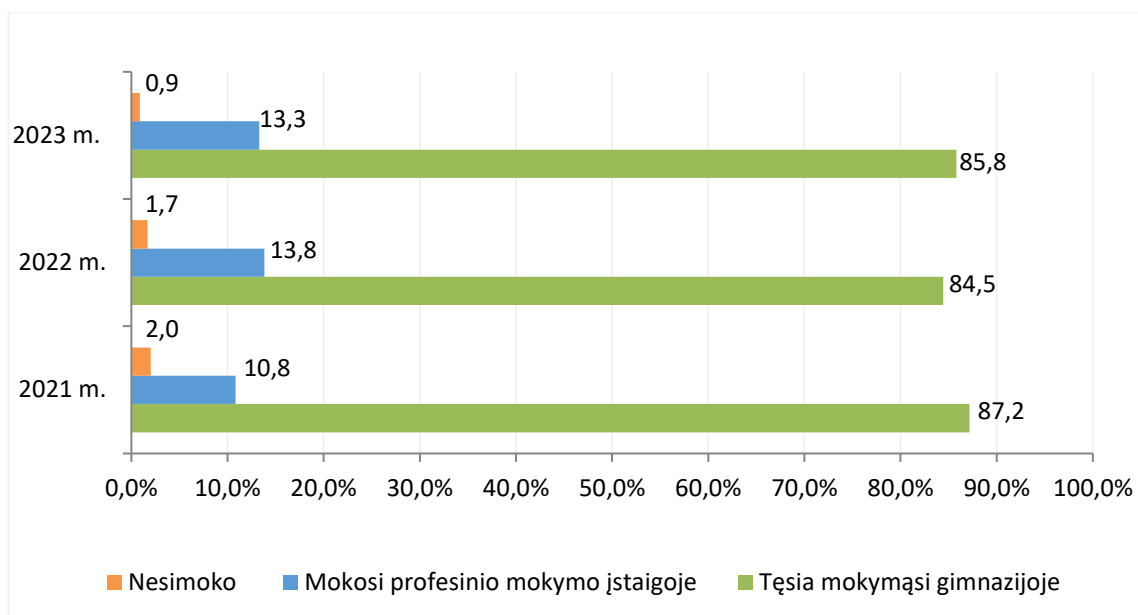

Duomenų šaltinis: NŠA

3.2. Mokymosi tęstinumas.

5 pav. duomenys atskleidžia, kad 2021–2023 m. laikotarpiu mažėjo asmenų, įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir tais pačiais metais nutraukusių formalųjį mokymąsi. 2023 m. tolimesnį mokymąsi tęsė 99 proc. mokinių (ŠVIS duomenimis, šalies vidurkis 2022 m. – 97,6 proc.): 86 proc. mokėsi gimnazijoje, 13 proc. – profesinio mokymo įstaigoje. Panašūs šio rodiklio rezultatai Savivaldybėje buvo ir 2022 m.

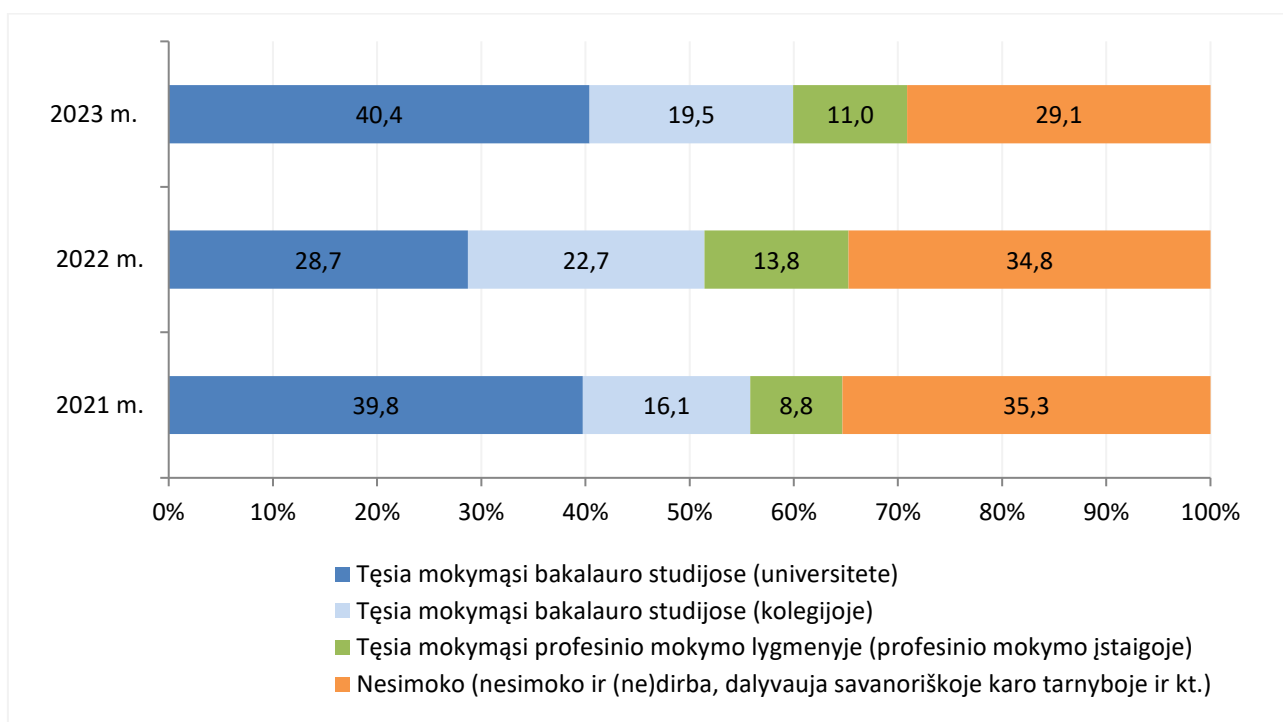
5 pav. Įgijusių pagrindinį išsilavinimą mokymosi tęstinumas

Duomenų šaltinis: Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklos

2023 m. (lyginant su 2021 ir 2022 m.) 6 proc. padaugėjo mokinių, kurie, įgiję vidurinį išsilavinimą, tais pačiais metais toliau mokėsi. 2023 m. VBE rezultatai lėmė didžiausią abiturientų, įstojusių į aukštąsias mokyklas 2021–2023 metų laikotarpyje, dalį – 60 proc. (2022 m. – 51 proc., 2021 m. – 56 proc.) (6 pav.)

6 pav. Įgijusių vidurinį išsilavinimą mokymosi tęstinumas

Duomenų šaltinis: Savivaldybės gimnazijos

Savivaldybės gimnazijų duomenimis, abiturientų, 2023 m. įstojusių į valstybės finansuojamas vietas šalies aukštosiose mokyklose, dalis nuo įgijusių vidurinį išsilavinimą skaičiaus buvo 45 proc. (2022 m. – 30 proc., 2021 m. – 41 proc.).

Atsižvelgiant į Savivaldybės mokinių pasiekimų rezultatus, darytina išvada, kad būtina stiprinti matematinį, gamtamokslinį ir technologinį ugdymą(si).

4. Veiksniai, įtakojantys Savivaldybės švietimo rezultatus.

Aptariami veiksniai, tikėtina, labiausiai įtakojantys Savivaldybės švietimo rezultatus – socialinis, ekonominis kontekstas, ugdymo(si) sąlygos, Savivaldybės parama švietimui.

4.1. Savivaldybės socialinis, ekonominis kontekstas (SEK).

VDA duomenimis, nuo 2020 m. pradžios iki 2024 m. pradžios bendras Savivaldybės nuolatinių gyventojų skaičius sumažėjo 439 (1 proc.), o gyventojų, kurių amžius (0–17) būdingas ikimokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programų ugdytiniams, sumažėjo 612 (8 proc.) (6 lentelė).

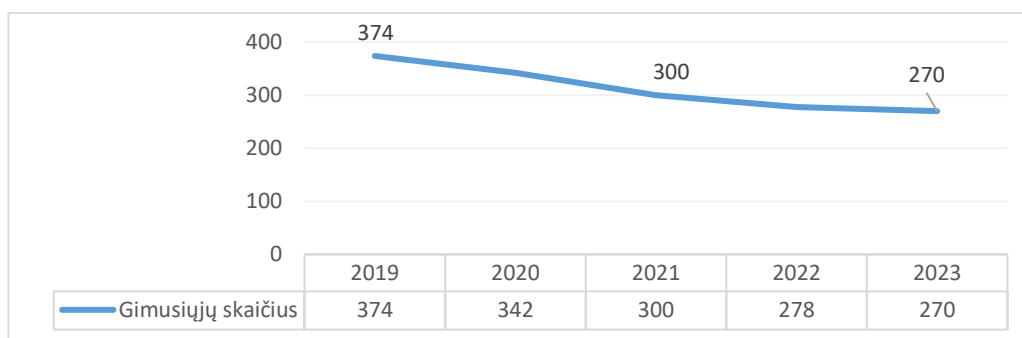
6 lentelė. Savivaldybės nuolatinių gyventojų skaičiaus pokytis

Rodiklis	2020 m.	2023 m.
Gyventojų skaičius	41928	41489
0–17 metų amžiaus skaičius	7638	7026

Duomenų šaltinis: VDA

Savivaldybėje stebima gimstamumo mažėjimo tendencija (7 pav.), o tai reiškia, kad į ugdymo įstaigas ateina vis mažiau vaikų.

7 pav. Gimstamumo pokyčiai

Duomenų šaltinis: VDA

2020 m. Jonavos rajono savivaldybė buvo priskiriama prie savivaldybių, kurių SEK kontekstas yra palankesnis ir mokinių pasiekimai aukštesni nei vidutiniškai šalyje. Deja, nuo 2020 m. Savivaldybės SEK prastėjo. Pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2023 m. vertintus rodiklius (savivaldybės kultūros indeksas, registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis, vidutinis savivaldybės gyventojų darbo užmokestis ir kt.) Savivaldybės socialinio, kultūrinio, ekonominio konteksto būklė buvo įvardinta kaip nepalanki švietimui.²

Neabejotina, kad Savivaldybės SEK daro įtaką mokymosi pasiekimams ir sukelia sunkumų užtikrinant tolygias ugdymo(si) galimybes ir kokybę.

4.2. Ugdymo(si) sąlygos.

Atsižvelgiant į mokinių skaičiaus mažėjimo tendencijas, mokinių įvairovę Savivaldybei neišvengiamai tenka susidurti su iššūkiais dėl mažų mokyklų ir klasių problemų sprendimo, ugdymo proceso ir aplinkos pritaikymo skirtingų ugdymosi poreikių mokiniams.

4.2.1. Mokyklos.

2023 m. rugsėjo 1 d. Savivaldybės teritorijoje veikė 21 Savivaldybės pavaldumo švietimo įstaiga (2022 m. – 22) (7 lentelė) ir 1 profesinio mokymo įstaiga, pavaldi Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai. 2023 m. Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų pertvarkymą ir jų skaičiaus mažėjimą lėmė ekonominiai motyvai.

² Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2023. Švietimo teisingumas (Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra, 2023), 188-189.

7 lentelė. Savivaldybės švietimo įstaigų įvairovė ir mokinių skaičius

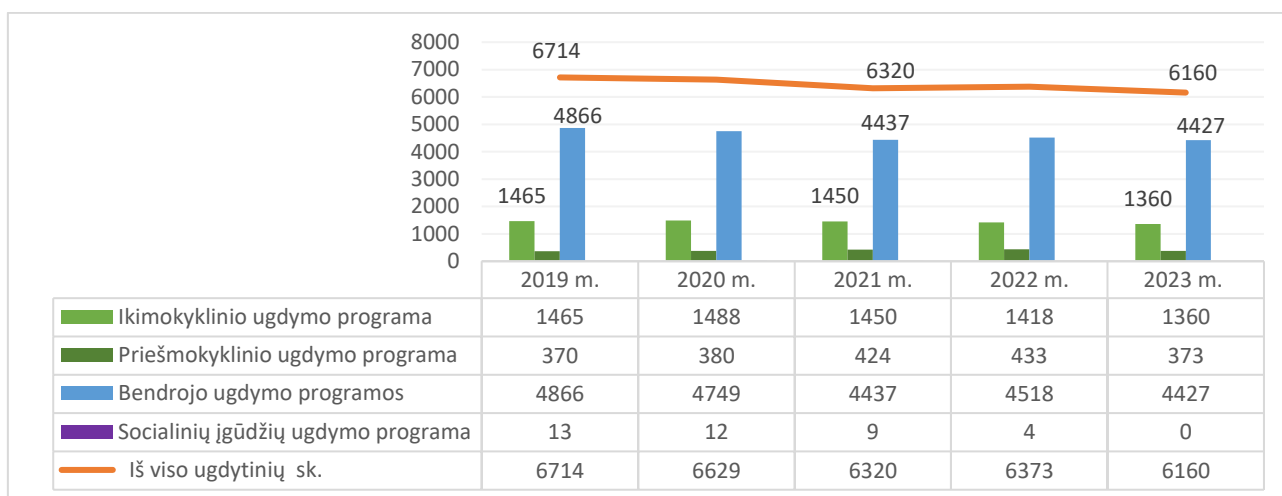
Švietimo įstaigų grupės	2022–2023 m. m.		2023–2024 m. m.	
	Įstaigų sk.	Mokinių sk.	Įstaigų sk.	Mokinių sk.
Bendrojo ugdymo mokyklos	14	5098	13	4886
Pradinės mokyklos	2	468	2	498
Pagrindinės mokyklos	7	1701	2	741
Progimnazijos	3	1777	7	2468
Gimnazijos	2	1152	2	1179
Ikimokyklinio ugdymo mokyklos	6	1293	6	1274
<i>Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos (meno)</i>	<i>1</i>	<i>x</i>	<i>1</i>	<i>x</i>
<i>Švietimo pagalbos tarnyba</i>	<i>1</i>	<i>x</i>	<i>1</i>	<i>x</i>
Iš viso	22	6391	21	6160

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.2.2. Mokiniai.

Mokinių skaičiaus mažėjimas Savivaldybėje išlieka aktualia problema: 2019–2023 metų laikotarpyje bendras besimokančiųjų Savivaldybės ugdymo įstaigose skaičius sumažėjo 8 proc., bendrojo ugdymo programos mokinių skaičius – 9 proc., ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo – 5,6 proc. (8 pav.).

8 pav. Mokinių skaičiaus kaita pagal ugdymo programas

Duomenų šaltinis: ŠVIS

ŠVIS duomenimis, Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose 2023 m. buvo ugdoma vidutiniškai 17 proc. (šalyje – 14 proc.) mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, nuo bendro besimokančiųjų skaičiaus; ikimokyklinio ugdymo lygmenyje – 6 proc. specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų nuo bendro ikimokyklinio ugdymo grupės lankusių vaikų skaičiaus. Mokinių registro duomenimis, Savivaldybės ugdymo įstaigas lankančių karo pabėgėlių iš Ukrainos vaikų skaičius 2023 m. nuolat keitėsi (metų pradžioje bendrojo ugdymo klasėse mokėsi 145, o metų pabaigoje – 95 asmenys, atitinkamai ikimokyklinio ugdymo grupėse – nuo 28 iki 20 vaikų). Savivaldybės ugdymo įstaigose mokėsi 136 užsieniečių, nuolat gyvenančių Lietuvoje, vaikai.

4.2.3. Pedagoginis personalas.

Pedagoginio personalo charakteristikos ir poreikis.

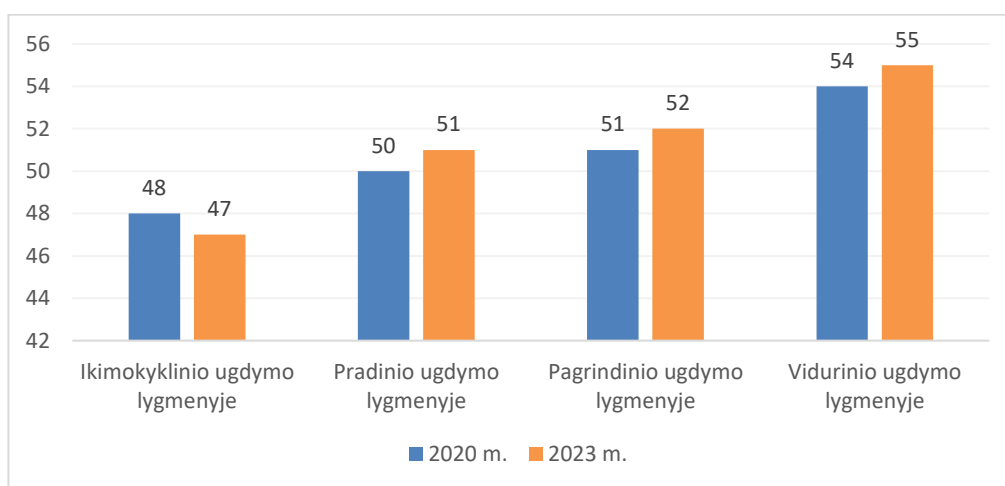
Mažėjant bendrojo ugdymo mokyklų ir mokinių skaičiui, mažėjo ir pedagoginio personalo skaičius (5 pav.). ŠVIS (3 mokykla) 2023 m. spalio 1 d. duomenimis, Savivaldybės bendrojo ugdymo lygmenyje dirbo 400 pedagoginių darbuotojų (2022 m. – 421): 321 mokytojas, 35 mokyklų vadovai

(direktoriai ir jų pavaduotojai), 32 švietimo pagalbos specialistai, 12 kitų pedagoginių darbuotojų. Visu ir didesniu darbo krūviu dirbančių Savivaldybės bendrojo ugdymo mokytojų dalis 2023 m. padidėjo 3 proc., lyginant su 2022 m. (2022 m. buvo 59,7 proc., 2023 m. – 62,6 proc.). ŠVIS duomenimis, rodiklio – pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui – vidurkis nuo 2020 m. padidėjo 2,1 proc. (2020 m. buvo 86,2 proc., 2023 m. – 88,3 proc.). Vienai sąlyginei mokytojo, dirbančio pagal bendrojo ugdymo programas, pareigybei tenkantis mokinių skaičius ketverių metu laikotarpiu didėjo (2020 m. buvo 11,7, 2023 m. – 12,4) (1 lentelė, 12 rodiklis). ŠVIS 2023 m. spalio 1 d. duomenimis, 50,3 proc. Savivaldybės pedagoginių darbuotojų, dirbančių bendrojo ugdymo mokyklose, yra įgiję aukštą (metodininko ar eksperto) kvalifikaciją (šalies vidurkis – 41,5 proc.).

Nuo 2020 m. iki 2023 m. buvo stebimas vidutiniškai 7 proc. ikimokyklinio ugdymo pedagogų skaičiaus augimas (2020 m. buvo 196, 2023 – 211). Galima prognozuoti, kad nuo 2024 m. mažėjant ikimokyklinio ugdymo lygmens vaikų skaičiui, mažės ir pedagogų poreikis.

Savivaldybėje pedagogų amžius didėja (9 pav.). Ypač didėja vidurinio ugdymo lygmens mokytojų amžius – 2023 m. siekė 55 metus.

9 pav. Vidutinis pedagoginio personalo amžius

Duomenų šaltinis: ŠVIS

ŠVIS duomenimis, paskutinių trejų metų laikotarpyje tarptautinėse mainų programose Savivaldybės pedagogai nedalyvavo.

Savivaldybėje aktuali formaliojo ugdymo mokytojų trūkumo problema. 2023 m. balandžio mėn. mokyklų vadovų apklausos duomenimis, trejų metų laikotarpyje (2024–2026 m.) trūks 45 pedagogų. Prognozuojama, kad didžiausias poreikis bus šių specializacijų pedagogų: pradinio ugdymo, lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos, anglų kalbos, biologijos, švietimo pagalbos specialistų (ypač logopedų). Dedamos pastangos šią problemą spręsti kompleksiskai – parengta Jonavos rajono savivaldybės mokytojų profesijos patrauklumo didinimo ir jaunų pedagogų pritraukimo programa, apimanti jaunų pedagogų, pageidaujančių gyventi ir dirbti Jonavos rajono švietimo įstaigose, įsikūrimo ir persikėlimo išlaidų dalinį kompensavimą; finansinės paramos skyrimą pedagogų perkvalifikavimo studijų rėmimui; metų mokytojo vardo suteikimą ir premijos skyrimą; finansinės paramos skyrimą pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimui užsienyje.

4.2.4. Švietimo pagalba.

ŠVIS duomenimis, Savivaldybės ugdymo įstaigose dirbo 48 švietimo pagalbos specialistai, 50 mokytojų padėjėjų (bendrojo ugdymo lygmenyje – 36). Švietimo pagalbos specialistų, tenkančių 100-ui mokinių, skaičius Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mažai keitėsi (2021 m. buvo 0,69, 2022 m. – 0,72, 2023 m. – 0,70); ikimokyklinio ugdymo mokyklose šis rodiklis didėjo (2021 m. buvo 0,83, 2023 m. – 1,10). Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis Savivaldybėje 2020–2023 m. laikotarpiu didėjo 15 proc. (1 lentelė, 6 rodiklis). Didėjanti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių

mokinių dalis Savivaldybės bendrosios paskirties mokyklų klasėse rodo pasirengiamuosius veiksmus įtraukiojo ugdymo įgyvendinimui nuo 2024 m. rugsėjo 1 d.

2023 m. Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose profesinio orientavimo paslaugas teikė 8 karjeros specialistai (5,2 etato). Yra poreikis turėti karjeros specialisto etatą ar jo dalį kiekvienoje mokykloje.

4.2.5. Neformalusis vaikų švietimas (NVŠ).

Neformaliojo švietimo veikloje dalyvaujančių Savivaldybės mokinių dalies vidurkis 2020–2023 metų laikotarpyje kito nuo 71 iki 75 proc. ir buvo didesnis už šalies vidurkį (1 lentelė, 7 rodiklis). ŠVIS duomenys rodo, kad mūsų mokiniai daugiausiai renkasi sporto (2023 m. – 32 proc.) ir meno (2023 m. – 29 proc.) krypties neformaliojo švietimo veiklas mokykloje ir už jos ribų. Tikėtina, kad dėl siauros NVŠ programų pasiūlos tik nedidelė mokinių dalis 2023 m. dalyvavo techninės ir technologinės kūrybos NVŠ veiklose – informacinių technologijų (9 proc.), techninės kūrybos (3 proc.), technologijų (1 proc.).

4.2.6. Švietimo finansavimas ir aprūpinimas.

ŠVIS duomenys rodo, kad vienam besimokančiajam pagal bendrojo ugdymo programas tenkančios mokymo lėšos (Eur) 2021–2023 m. padidėjo 396 Eur (2021 m. buvo – 1498 Eur, 2023 m. – 1894 Eur). Lėšos mokyklų aplinkai finansuoti taip pat didėjo: vienam Savivaldybės bendrojo ugdymo mokiniui 2021 m. vidutiniškai teko 868 Eur, 2023 m. ši suma siekė 1111 Eur.

Gerėja Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų aprūpinimas kompiuteriais ir šiuolaikinėmis ugdymo priemonėmis. ŠVIS duomenimis, 2021–2023 metų laikotarpiu mokymui naudojamų kompiuterių, tenkančių 100-ui mokinių, skaičius didėjo ir 2023 m. pasiekė šalies vidurkį (8 lentelė).

8 lentelė. Mokymui naudojamų kompiuterių, tenkančių 100-ui mokinių, skaičius

	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Jonavos r. sav.	22,1	21,7	26,1
Šalies vidurkis	25,6	25,4	25,0

Duomenų šaltinis: ŠVIS

ŠVIS duomenimis, 2023 m. Savivaldybėje 100-ui mokinių vidutiniškai teko 6,4 projektoriai ir sąveikiosios lentos (šalies vidurkis – 5,7). Nuo 2021 m. iki 2023 m. padaugėjo bendrojo ugdymo mokyklų (12 proc.), kuriose įrengtos laboratorijos tyrinėjimui ir eksperimentavimui (2021 m. buvo 57,1 proc., 2023 m. – 69,2 proc.); šio rodiklio šalies vidurkis 2023 m. – 51,1 proc.

4.3. Tikslinė Savivaldybės parama švietimui.

Jonavos rajono savivaldybės 2023–2025 metų strateginio veiklos plano vienas iš tikslų – aukšto ugdymo(si) lygio siekimas. 2023 m. buvo realizuojami Švietimo, kultūros ir sporto programoje tikslo įgyvendinimui numatyti uždaviniai ir priemonės.

Galima daryti prielaidą, kad Savivaldybės indėlis – tikslinė 2022 ir 2023 m. parama švietimui – turėjo įtakos teigiamiems švietimo būklės pokyčiams ir mokinių pažangai 2023 metais. ŠVIS duomenimis, Savivaldybės mokinių, padariusių pažangą mokantis lietuvių kalbos per 2022–2023 m. m., dalis buvo 10 proc. didesnė (49 proc.) (šalies vidurkis – 38 proc.) nei 2021–2022 m. m. (39 proc.).

Tikslinė 2023 m. Savivaldybės parama buvo orientuota į pagalbos matematikos mokymui(si) organizavimą, švietimo pagalbos teikimo paslaugų gerinimą, pedagoginio personalo stiprinimą ir motyvavimą, mokinių motyvavimą siekti aukščiausių rezultatų, ugdymo(si) sąlygų gerinimą (9 lentelė).

9 lentelė. 2023 m. tikslinė. Savivaldybės parama švietimui

Įgyvendintos priemonės	Paskirtis	Skirti ištekliai
------------------------	-----------	------------------

Nupirkta 100 vnt. nešiojamų kompiuterių su priedais (pelės, nešiojami krepšiai, operacinės sistemos, Office home and business licencijos) bendrojo ugdymo mokykloms	Aprūpinimas modernia kompiuterine įranga	100 tūkst. Eur
Nupirkta 1600 mokymosi platformos EDUKA licencijų bendrojo ugdymo mokiniams ir mokytojams	Virtualių mokymosi aplinkų plėtojimas	30 tūkst. Eur
Nupirkta 611 mokymosi platformos ELICĖJUS matematikos mokymui(si) skirtų licencijų	Matematinis ugdymas(is) virtualioje aplinkoje	30,6 tūkst. Eur
Įgyvendinama Jonavos rajono savivaldybės švietimo įstaigose dirbančių mokytojų profesijos patrauklumo didinimo ir jaunų pedagogų pritraukimo programa	Pritraukti mokytojus, sudaryti sąlygas jų profesiniam tobulėjimui, sukurti ir įgyvendinti veiksmingas priemones, padedančias juos išlaikyti Savivaldybės mokyklose.	6 tūkst. Eur
„Triumfo arkos“ apdovanojimų mokiniams ir pedagogams teikimo renginys	Mokinių ir mokytojų skatinimas siekti aukščiausių rezultatų: gabių mokinių, patyrusių sėkmę, garsinančių Jonavą akademinėje, meninėje, sporto bei kultūros srityse ir juos parengusių pedagogų pagerbimas.	2,6 tūkst. Eur
„Šimtukininkų“ pagerbimo šventė	Mokinių ir mokytojų skatinimas siekti aukščiausių rezultatų: geriausiai išlaikiusių brandos egzaminus abiturientų ir juos parengusių pedagogų pagerbimas.	6,6 tūkst. Eur
Švietimo pagalba mokiniui	Švietimo pagalbos paslaugų teikimo stiprinimas	Įsteigtos 9 mokytojų padėjėjų pareigybės
Bendradarbiavimas, susitarimai	Pedagogų metodinių grupių veiklos veiksmingumo didinimas	Žmogiškieji ištekliai
5 ir 9 klasių matematikos ir kitų dalykų diagnostinių testų vykdymas	Išsiaiškinti atskirų dalykų mokymosi sunkumus ir suteikti reikalingą pagalbą	Žmogiškieji ištekliai
Suburta neformali gimnazijos mokinių korepetorių grupė, padedanti bendraamžiams ar žemesniųjų klasių mokiniams įveikti matematikos mokymosi spragas	Matematikos mokymosi pasiekimų gerinimas	Žmogiškieji ištekliai
Vaikų vasaros stovyklos	Vaikų užimtumas vasaros laikotarpiu	40 tūkst. Eur

Duomenų šaltinis: Savivaldybės administracija

Savivaldybės švietimo pokyčius reikšmingai įtakoja tikslinės Valstybės ir Europos Sąjungos investicijos. 2023 m. „Tūkstančio mokyklų programos“ lėšomis Savivaldybės mokyklos atnaujino infrastruktūrą už 407685 Eur, įsigijo įrangos už 272369 Eur, panaudojo 21750 Eur kvalifikacijos tobulinimui.

5. Išvados.

Atsižvelgiant į Savivaldybės švietimo būklės ypatumų, kaitos procesų, rezultatų ir indėlio į švietimą analizės duomenis, galima daryti išvadą, kad yra matoma padaryta pažanga ir stebimas kryptingas jos siekis. Toliau siektina plėtoti ir stiprinti matematinį, gamtamokslinį, technologinį

ugdymą(si); didinti Savivaldybės švietimo veiksmingumą keičiant mokyklos valdymo kultūrą į grįstą duomenimis, susitarimais ir pasidalyta lyderyste kultūrą, didinant švietimo įtrauktį ir užtikrinant visiems asmenims vienodas ugdymo(si) sąlygas, kuriant modernią STEAM ir kultūrinio ugdymo struktūrą, stiprinant pedagoginį personalą ir skatinant pedagogus siekti aukščiausios kvalifikacijos ne tik įprastais formaliais būdais, bet išnaudojant ir netradicines profesinės kompetencijos tobulinimo galimybes (pvz., tarptautines mainų programas); inicijuojant ir paremiant inovatyvių NVŠ techninės ir technologinės kūrybos programų rengimą ir įgyvendinimą mokyklose; skatinant paveikų mokyklų vadovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimą organizuojant švietimo pagalbą; kuriant palankesnes sąlygas visiems mokiniams ugdytis reikalingas kompetencijas asmeninei karjerai planuoti.
